

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. Attempt any Two questions from each section.
2. Give suitable examples wherever necessary.

Section I

- Q.1.** Explain the nature and scope of Social Research. **25**
- Q.2.** What is a 'Research Design'? Explain the important aspects of research design. **25**
- Q.3.** Explain the different methods of data collection and state the importance of questionnaire in data collection. **25**
- Q.4.** Define 'hypothesis' and explain various sources of hypothesis. **25**

Section-II

- Q.5.** Give the importance of Editing, Classification and Tabulation in interpretation of data processing. **25**
- Q.6.** What is 'Research Report'? Explain the different types of Research Report. **25**
- Q.7.** What is interpretation of data? State the measures of central tendency. **25**
- Q.8.** Write short notes any **Two**:- **25**
(a) Processing of data
(b) Foot notes and Bibliography
(c) Time series analysis

[वेळ : तीन तास]

[गुण : १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- वि.सू.: १. प्रत्येक विभागातील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३. आवश्यक तेथे योग्य उदाहरणे द्या.
४. इंग्रजी प्रश्न मूळ मानावेत.

विभाग-१

- प्र.१. सामाजिक संशोधनाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. २५
- प्र.२. 'संशोधन आराखडा' म्हणजे काय? संशोधन आराखड्याचे महत्वाचे घटक स्पष्ट करा. २५
- प्र.३. तथ्य संकल्पनाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करून तथ्य संकल्पनातील प्रश्नावलीचे महत्व सांगा. २५
- प्र.४. 'अभ्युपगम' या संज्ञेचा अर्थ सांगून अभ्युपगमाचे विविध मार्ग स्पष्ट करा. २५

विभाग-२

- प्र.५. निर्वचनातील 'संपादन, वर्गीकरण व सारणीकरणाचे माहिती छाननीतील महत्व द्या. २५
- प्र.६. 'संशोधन अहवाल' म्हणजे काय? संशोधन अहवालाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. २५
- प्र.७. 'तथ्यांचे निर्वचन' म्हणजे काय? मध्यवर्ती प्रवृत्तीची साधने सांगा. २५
- प्र.८. खालील पैकी कोणताही दोनवर टीपा लिहा. २५
(अ) माहितीची छाननी (Procesing of Data)
(ब) तळटीपा व संदर्भ सूची
(क) टाइम सिरिज विश्लेषण (Time series Analaysis)